

Рецензия

от проф. Руси Маринов, д.н.

относно процедурата по конкурс за „професор“ в професионално направление „Обществени комуникации и информационни науки“ и съгласно Заповед на ректора на НБУ №3-РК-223, от 26.04.2017г., на основание Решение на АС 08/18.04.2016г. Нов български университет за назначаване на научно жури по обявен конкурс за академична длъжност професор в професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (политически комуникации и социология на медиите).

с кандидат доц. д-р Росен Стоянов

I. Изследователска (творческа) дейност и резултати.

В конкурса за професор доц. Стоянов е представила следните трудове: монографии- Комуникационна демокрация, С., НБУ. (2016). Конфликтен дискурс, масмедии и политика, С., НБУ.2009г. Учебници и учебни помагала: Медиа бележки, С., НБУ. (2011). Политически комуникационни практики, С., НБУ(под печат). Статии и студии- 16(за периода 2011-2016г.). Някои от по-важните заглавия на студиите са следните: „Модерна публичност, масмедии и масово общество, Годишник на департамент Масови комуникации, С., НБУ.2012. Имиджът на политиките и имиджът на политиката, В: сборник от XV Лятна школа по PR „Избори и ПР и ПР при избори”, С., НБУ.2013; Пропаганда и памет, В: годишник на департамент Масови комуникации, С., НБУ. (2013). Субкултурите в дигиталната реалност, В: сборник от XVI Лятна школа по PR „Комуникация и култура”, С., НБУ.(2014). ;Политически брандинг, Годишник на департамент Масови комуникации, С., НБУ.(2014). Политическите митове – нова религия, нова комуникация?, Годишник на департамент Масови комуникации, С., НБУ.(2015). Пъблик афеърс като начини на употреба, В: сборник от XVII Лятна школа по PR „Да не се боим от разнообразието в ПР и журналистиката”, С., НБУ.2015). Интернет като култ, В: Сборник с научни публикации по проект №BG051PO001-2.2.06.-0060, С., НБУ.(2016). Политическите дебати – между доброто и грозното, В: Сборник от XVIII Лятна школа по PR „Глад за съдържание“, С., НБУ.(2016). For Digital Knowledge, Digital Culture and Digital Literacy, Сборник от Научна конференция „Знанието – традиции, иновации, перспективи”(2013),Бургас, БСУ.

Монографията “ Комуникационна демокрация” е с обем 178 страници, изследват се базови въпроси свързани с съвременните модели за комуникация, интернет технологии и влиянието им върху обществото, промените се форми за общуване и взаимодействие между хората, публичните институции и политически субекти. Монографията разглежда появата и развитието на публичността, водещи до съвременната ѝ комуникация. Комуникационни системи и пространства се променят, което променя съответно и социалните системи и пространства. Говори се за интернет култура, войните се водят по нов начин, променя се начина, по който правим всекидневните си избори, дигитализира се културното наследство, новите медии имат своите нови публики (съответно своята нова публичност и своите нови публични

пространства). В текста е отделено място и за представяне на убеждаваща комуникация като инструмент за управление, чрез комуникация на религията, митологизиране, сакрализиране и стерео типизиране на управника и култ към личността. Друга цел, която си поставя автора е да систематизира най-често цитираните в българските източници, а и не само, социални теории за медиите и комуникациите, като унифицира и конкретизира тяхната употреба. Разгледани са основните комуникационни модели и теории, определящи парадигмата на съвременните научни подходи, следствие на които светът е бил интерпретиран, но и са били и се изграждат „оправдания“ за едно или друго политическо, идеологическо или военно действие. Разработката предполага противопоставянето на съвременната парадигма на Глобална комуникация срещу концепцията за „глобално информационно село“, досега смятана от мнозина за водеща. В книгата, според автора, се интерпретират някои от твърденията по-долу, като същевременно се търсят и отговори на породените от темите отговори: ”Технологиите не са основния критерий за дефиниране на обществото”; “Интернет не е медия, не е средство, а среда”; “Не информационните възможности, а комуникационната същност на Интернет, го дефинират като комуникационна среда”; “Дигиталната виртуална реалност – интерактивна, леснодостъпна, евтина и лична, валидира демократичната си същност, като по този начин предоставя една нова възможност за случване на комуникационна демокрация. За отбелязване е, че в монографията почти не се говори за книгата на Кастелс от 2013г. за "Властта на комуникацията", която третира доста от проблемите, които се опитва да дефинира автора и то по един завладяващ въображението подход, като се посочват и отговори на някои от повдигнатите въпроси. Моделът на Шанън/отбелязан в монографията/ не е чисто комуникационен. Може да се отбележи, че в неговите трудове/освен заглавието/ няма нито един израз свързан с комуникацията, от тази гледна точка не е нито еднолинеен, нито многоаспектен, а е част от информационните реалности и е в основата на новите компютърни технологии. Някои от разработките и изследванията на Шанън и в момента са засекретени.

В заключението автора твърди, че всички ние сме „практикуващи“ Интернет. Извършваме всекидневно множество свързани с това ритуали. Величаем предоставените ни дигитални възможности, обожаваме най-вече собствения си виртуален образ. Тук възхваляваме постоянно и повсеместно новите си възможности за себе изява, преклоняваме се пред измислени, дори често несъществуващи факти, идеали, мечти и дори хора. Свързани сме доброволно и безпрекословно с „Мрежата“. Дори я смятаме за идеална. Създаваме си нови кумири макар и за кратковременна употреба. В крайна сметка Интернет се превръща в идеалният обект на всеотдайната ни преданост. Така въпросът дали възприемаме Интернет като култ се преобразува в категоричното му потвърждение, придобивайки митичен статус. Въдушевеното възприемане на имагинерната, виртуална, но и смятаната за потенциална възможност за случване на нещо ни успокоява. Рационалността ни кара да го ползваме, изискванията на модерния живот доказват смисъла да му се доверяваме, но съществува и опасността от прекриване на разумната граница, след която следват сляпото

предоверяване и безусловната зависимост, преминаващи в преклонение и страхопочитание. Това е една илюзорност, подплатена с огромна доза обикновена болестотворна пристрастеност. Личният опит не съществува. Дигиталното замества тотално необходимостта от индивидуална физическа памет. Личното преживяване се превръща в прагматичен израз чрез всекидневната ни ангажираност и активност. Дигиталната виртуална реалност – интерактивна, леснодостъпна, евтина и лична, валидира демократичната си същност, като по този начин предоставя една нова възможност за случване на комуникационна демокрация.

Библиографията и цитираната литература в монографията съдържат 175 източника, от които на български-50 и на други езици-125 както и 13 професионални сайта, които са разгледани в текста или под линия. Представените монографии са рецензирани от хабилитирани български учени. След избирането за доцент е участвал в два проекта: Консултант, Проект №BG051PO001-3.3.06.-0060 „Разширяване на уменията и квалификацията на докторанти, пост докторанти и млади учени в интердисциплинарни области (визуална антропология и публични комуникации) с цел създаване на устойчиви връзки между образованието, професионалното обучение и бизнеса”. Консултативен съвет – София, Ноу-хау център за алтернативни грижи за деца – НБУ. За периода 2011-2016г е ръководител на четири докторанта, от които един е защитил докторската си дисертация, един е с право на защита и в момента има двама обучаеми студенти в докторската програма към Департамент "Масови комуникации". Установени са общо 19 отделни позовавания на публикации от автора: 14 цитирания и 5 самоцитирания: цитирания-14. Липсват данни за публикации в списания или сборници с импакт фактор.

II. Учебна и преподавателска дейност.

След назначаването му за доцент е разработил повече от 10 авторски аудиторни курсове, като някои от тях са следните: “Политически комуникации в медийната среда“, „Комуникационни практики“, Практики на убеждаващата комуникация, Управление и организация на спортни събития, Журналистическа фотография, Убеждаващата комуникация, Имиджмейкинг, Конфликтни комуникации в политиката, Медии, общество и политика. Медии и политика, Бизнес етикет и комуникации; Етика и комуникации в ПР; Политически комуникации и кампании онлайн; Политическа реклама и ПР. Като програмен директор на бакалавърска програма „Масови комуникации“ доцент Стоянов активно участва в усъвършенстването и развитието на програмите на департамент. Всичките курсове имат актуализирано електронно съдържание в системата „Мудъл“; качена е информация за водените курсове и в е-Каталог. За периода на атестация е бил научен ръководител на 55 успешно защитили бакалаври и магистри

III. Административна и обществена дейност.

Декан на Магистърски факултет на НБУ за периода 2012-2015, и председател на факултетен съвет на Магистърски факултет, НБУ(2012-2015). Член на Комисия по качеството, НБУ (2012-2015). Член на Факултетен съвет, Център за продължаващо обучение, НБУ (2010-2012).Член на Факултетен съвет, Бакалавърски факултет, НБУ

2010-2011. Доцент Стоянов участва и в други проекти като: „Проблеми на комуникацията между поколенията в европейска България – „Разбиране на новите медии и новата комуникационна действителност – проблеми на „младите” и „старите” потребители“, (между департаментен проект на департамент „Масови комуникации“ и департамент „Политически науки“, НБУ). Участва с доклади в 11 национални конференции, школи и научни форуми. Член е на редакционната колегия, сборник XVII Лятна школа по ПР – „Да не се боим от разнообразието в ПР и журналистиката”, С., НБУ, 2015. Член на редакционна колегия, сборник от XVI Лятна школа по връзки с обществеността „Комуникация и култура“, С., НБУ, 2014. Научен редактор, сборник от XIV Лятна школа по връзки с обществеността „В мрежата (Мрежата) на ПР“, С., НБУ. Редактор и съставител, сборник XIII лятна школа по ПР – „iПР в практиката и образованието. ПР образование в България – 20 години по-късно”, С., НБУ. Автор на Магистърска програма Политически комуникации, департамент Политически науки, НБУ, 2015 и Докторска програма „Медии и обществени комуникации“, НБУ.

Личните ми впечатления са свързани с това, че съвместно участваме в един от разработените курсове „ Комуникация и съвременно общество”. Познавам доц. Стоянов от доста години като добър преподавател в департамент „Масови комуникации“, експерт в своята област и с непрекъснат стремеж към професионално развитие и усъвършенстване.

Общи и теоретични приноси на кандидата са следните:

- Като основополагащо за бъдещото развитие на обществата и политическа система е поставено понятието „комуникационна демокрация”, която надгражда достигнатия в развитите общества либерален модел.
- Дигиталната, виртуална реалност валидизира демократичната си същност, като по този начин предоставя една нова възможност за реализиране на комуникационна демокрация.
- Доказана е същностната промяна в комуникационната и социална система – вече не е важно как и посредством какво ни информират, а кой комуникира. Това е същностна, коренна промяна в концепцията за информационния поток и комуникационното поле.
- Технологиите не са основния критерий за дефиниране на обществото. Комуникационните системи и пространства се променят, което оказва влияние съответно върху социалните структури и пространства.

Практично-приложни приноси:

- Авторитарната, тоталитарна и демократична комуникация са представени чрез изследване на взаимоотношенията комуникация – авторитаризъм; тоталната държава – свободата на словото; демокрация – медии. Комуникацията е интерпретирана през призмата на идеологическата и политическа трансформация, конвергенцията в технологиите, знанието и обществото.
- Демонстрирана е необходимостта от създаване на интеграционна, систематизираща/системна теория на комуникациите и медиите.

IV. Мнения и бележки по дейността и постиженията на кандидата.

През 21 век комуникацията се превръща в "нов синтетичен материал", с многочислени комбинации, като се засилва ролята на критическото мислене. Критерият "анализ" се превръща в интегрална или необходима част от комуникацията. Ще отбележа, че процеса изисква нещо повече от обикновено запаметяване, възниква необходимост от проверка и представяне на информация, базирана на факти. Критичното мислене включва интроспективно сравняване на своята собствена информация за случващото, с тази на другите. Тези идеи показват по един недвусмислен начин важността на изследванията и публикациите на доц. Стоянов в сферата на съвременната политическа комуникация и ролята в публичната сфера, където нещата непрекъснато трябва да се усъвършенстват и развиват като се имат предвид както новите тенденции, така и появата на по-комплексни дигитални медийни и мрежови платформи. Кастел предлага и по-съвременни разбирания за мрежовото общество, и в частност за комуникацията като част от тази среда, извън цитираните в монографията "Възход на мрежовото общество". Например в последния си труд „Властта на комуникацията” твърди, че мрежата представлява множество от взаимосвързани, информационни възли или точки. Най-важните точки се наричат "центрове". Това означава, че всеки компонент на мрежата представлява възел като неговата функция и значение зависи както от съществуващите програми в мрежата, така и от взаимодействието с други точки. В последните години се откроява една основна тенденция за развитие, проявяваща се на направленията "информация на всичко" и "интернет на всичко", смята се че схващанията за комуникационно общество са по-скоро типични разбирания за отминали времена. По същество човечеството е навлиза в епохата на четвърта индустриална революция, където доминират не толкова дигиталните, отколкото кибер-физически системи и изграждане на пълноценни връзки между реалния и виртуалния свят. Понятието комуникация, въпреки многочислените дефиниции и интерпретации, от гледна точка на съвременните технологии, означава приложна програма или платформа, с включени интерактивни елементи с помощта на която хората могат да взаимодействат както с околния свят, така и помежду си. Комуникационните мрежи още са модели и схеми за контакти, изградени на базата от поток от съобщения между комуникаторите, дефинирани от времето и „пространството". Потоците са информацията, която се обменя между отделните възли на мрежата и циркулират по каналите, свързващи отделните точки. След като един път са програмирани мрежите следват инструкциите, заложи в техните операционни системи и придобиват възможности за саморегулиране в рамките на зададените параметри и процедури. Мрежата зависи и се дефинира изцяло от езика, зададените цели и правила. Програмите са базирани на кодове, които предопределят представянето на информацията и критериите за успех или провал. Мрежите/ групи от интереси и ценности/ се кооперират или конфликтират с други подобни структури. Може да се каже, че мрежите са комплексни комуникационни структури, обвързани с поредица от задачи, които осигуряват единство на целта и гъвкавост при реализиране на целите, адаптивност към оперативната среда. Възникват и две нови социални

форми: пространство на потоците и време без граници. Доминиращите функции в мрежовото общество са организирани около пространство на потоците. Това пространство не е свързано с определено място, а е изградено от възли и мрежи. Пространство на потоците има отношение към технологичните и организационни възможности за действие, без физически допир между структурите. То е базирано на възли и други по-малки мрежи, които обикновено са места свързани по електронен начин и захранвани от комуникационните мрежи, чрез поток от информация. Силата на мрежата може да бъде разбрана, с помощта на глобалните процеси и координация на действията между отделните играчи. Координацията изисква стандарти, като Кастелс ги нарича още „протоколи за комуникация“, които задават правилата, за да бъдат включени хората в мрежата. В този аспект властта на мрежата се базира не на изключване, а по скоро от налагане на правила за включване. Изследването на комуникацията обикновено е съсредоточено в посока разпространение на данни в пространството, както отбелязва и Инис, но комуникацията е възможна и във времето. Предаването и съхранението на данни, преодоляване на пространството и времето са централни теми в теория на комуникацията.

Препоръки:

- Липсва ясен, проблемен център за изследване, изреждат се различни комуникационни модели, без да се търсят общи допирни точки и актуалност на моделите. Изисква се по-критичен поглед към някои от представените модели, например този за четиристепенен модел за ПР, базиран е на проучване сред мениджърите на американски компании през 80-те години, голяма част от тези фирми са фалирали или изчезнали, тоест е неактуален в момента.
- Възможно е да се потърси и семантична връзка при анализа на отделните понятия в представените комуникационни модели в монографията, например в частност се прави опит да се изясни отношението между знание и комуникация, но знанието според съвременните схващания има отношение към информация и данни, като в повечето случаи е силно некомуникативно, тоест усвояването и след това трансфера изискват продължително обучение и тренинг, и не е въпрос само на комуникация.
- Веднага се появява проблем, свързан с липсата на школа, дискуссионен форум, научна асоциация по „комуникационна наука“ у нас, като голяма част от публикациите при различните автори се дублират, налице са множество свързани теми, но може да се каже, че едната повтаря другата само че с различен поглед към нещата.

Някои от препоръките към кандидата могат да бъдат включени в бъдещи публикации, с цел усъвършенстване на научните анализи и търсения на доц. Стоянов. Представените научни трудове, списъка с публикации, преподавателската дейност и професионалната автобиография характеризират доц. д-р Росен Стоянов като високо квалифициран изследовател и преподавател, с важни научни приноси, коректно отразени в авторската справка. Оценката ми е положителна, като кандидата отговаря на всички условия за заемане на академичната длъжност „професор“ и предлагам на

Научното жури да бъде присъдена на доц. Росен Костадинов Стоянов научното звание „професор“.

Дата 25.07.2017 г.

Рецензент:

Р.Маринов